

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення педагогічної ради
протокол № 01
від 28 серпня 2024 року

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
«ЗАРУБІЖНА ЛІТЕРАТУРА. 7 КЛАС»
52,5 години (1,5 години на тиждень)

Укладено на основі модельної навчальної програми
«Зарубіжна література. 5–9 класи» для закладів загальної середньої освіти
(у редакції 2023 року)
(автори: Ніколенко О. М., Ісаєва О. О., Клименко Ж. В., Мацевко-Бекерська Л. В., Юлдашева Л. П., Рудніцька Н. П.,
Турянця В. Г., Тихоненко С. О., Вітко М. І., Джангобекова Т. А.)

«Рекомендовано Міністерством освіти і науки України»
(наказ Міністерства освіти і науки України від 10 жовтня 2023 року № 1226)

Зміст навчальної програми забезпечує підручник «Зарубіжна література. 7 клас»
(автори Н. Міляновська, Е. Міляновський - Тернопіль: «Астон», 2024)

І ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Школа радості

*Найвища майстерність учителя –
пробуджувати радість пізнання
і творчого самовиявлення.
Альберт Ейнштейн*

*Наше майбутнє залежить від читання.
Ніл Річард МакКіннон Гейман*

Програму розроблено на основі Державного стандарту базової середньої освіти (Постанова Кабінету Міністрів України від 30. 09. 2020 р. № 898). Ураховано положення Типової освітньої програми для 5–9 класів, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 р. № 235 (зі змінами: наказ МОН № 1120 від 09.08.2024), а також Робочий навчальний план КЗ «ВЛ № 21». **Програму створено на основі модельної навчальної програми «Зарубіжна література. 5–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (у редакції 2023 року) (автори: Ніколенко О. М., Ісаєва О. О., Клименко Ж. В., Мацевко-Бекерська Л. В., Юлдашева Л. П., Рудніцька Н. П., Туряниця В. Г., Тіхоненко С. О., Вітко М. І., Джангобекова Т. А.), рекомендованої Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 10 жовтня 2023 року № 1226).**

Предмет «Зарубіжна література» в галузі загальної середньої освіти виконує такі функції:

- 1) пізнавально-ціннісну (пізнання життя, людини й світу через художню літературу, формування ціннісних орієнтирів особистості в період її становлення);
- 2) естетичну (розвиток уявлень про специфіку мистецтва слова, естетичного смаку, умінь розрізняти художню вартість творів);
- 3) розвивальну (розвиток розумових і творчих здібностей, критичного мислення, індивідуального стилю пізнавальної діяльності, навичок роботи з книжкою та комп'ютером із метою розширення кола читання, формування культури спілкування);
- 4) соціально-адаптаційну (соціокультурна адаптація особистості до умов сучасного суспільства);
- 5) виховну (виховання моральних і громадянських якостей, національної свідомості, відповідальності за збереження духовних надбань України й людства).

Вивчення зарубіжної літератури спрямоване не лише на набуття знань про доробок письменників, окремі художні твори, літературні епохи, жанри та стилі, а передовсім покликане залучити учнів до процесу суб'єктивізації знань, пізнання довколишнього світу і самопізнання в процесі навчання, народження у свідомості школярів «власного тексту» культури, збагаченого особистісним «Я», що сприятиме розширенню емоційно-чуттєвого досвіду учнів, формуванню їхніх ціннісних орієнтацій і ставлень, залученню їх до міжкультурного діалогу через здобутки світового красивого письменства.

Головна мета вивчення зарубіжної літератури в системі середньої освіти – прилучення учнів до найкращих здобутків класичної й сучасної художньої літератури різних країн і народів, формування компетентних читачів, здатних творчо сприймати, критично оцінювати й насолоджуватися художніми творами, брати участь у різних комунікативних ситуаціях та взаємодії (зокрема із застосуванням цифрових технологій) на підставі прочитаних художніх текстів і медіатекстів відповідно до контексту.

Завдання вивчення зарубіжної літератури в основній школі:

- репрезентувати актуальні для школярів художні твори (класичні та сучасні), необхідні для духовної та психологічної адаптації людини в сучасному полікультурному суспільстві;
- сформувати в учнів сталу потребу в діалозі з творами словесного мистецтва, необхідність у власній рефлексії над почуттями й думками, які виникають в семантичному та естетичному полі художнього тексту;
- навчити школярів естетично сприймати літературні твори, виявляти їх художню своєрідність, розглядати в контексті розвитку загальнолюдської культури та національних культур різних країн і народів;
- розширити особистісний культурно-естетичний тезаурус учнів на основі набутих знань про художню літературу світу, практичних умінь і навичок сприймання, аналізу, інтерпретації, дослідження художніх творів зарубіжних письменників від давнини до сучасності, а також у процесі творчого діалогу із художніми текстами і відповідними медіатекстами;
- розвивати високі моральні якості школярів, їхні ціннісні орієнтації, ставлення, емоційно-чуттєву сферу особистості;
- виховувати в учнів патріотизм, повагу до національних традицій і різних культур, толерантне ставлення до «інакшості», до відмінного від власного погляду.

Результатом вивчення зарубіжної літератури в основній школі має стати не сума розпорошеної інформації, а сформована здатність учня/учениці комплексно використовувати набуті знання, уміння, навички в різноманітних життєвих ситуаціях і в процесі соціальної адаптації до умов сучасного мультикультурного і різнополярного суспільства.

Наскрізним стрижнем навчального предмета «Зарубіжна література» є поєднання класичної й сучасної літератури, художніх творів і медіатекстів. Це дає змогу вибудувати єдиний простір цікавих для учнів третього тисячоліття творів, що належать до різних культур, забезпечити умови для діалогу класики й сучасності, реалізувати різновекторність у пізнавальній діяльності, залучити інтермедіальність як один із ефективних шляхів вивчення зарубіжної літератури, підвищити мотивацію учнів до читання найкращих книжок світу.

Завдання вивчення зарубіжної літератури в 7-9 класах:

сформувати в учнів стійкий інтерес до художньої літератури, усвідомлене дбайливе ставлення до світової художньої літератури як духовної скарбниці людства, стійкі моральні якості та громадянську позицію з допомогою творів класичної та сучасної художньої літератури, а також *основні*

уявлення про найбільш репрезентативні для національних літератур світу здобутки художньої літератури, провідні епохи, жанри, напрями класичної літератури та яскраві явища сучасної художньої літератури, *вміння* розрізняти твори різних родів і жанрів у їхній специфіці та художній вартості;

розвивати *вміння* сприймати, аналізувати й інтерпретувати художні тексти та медіатексти із застосуванням основних теоретичних понять, виокремлювати основні компоненти змісту й форми в художньому творі, встановлювати між ними зв'язки, визначати їхні функції, досліджувати літературні та мовні явища в художньому тексті та медіатексті, шукати потрібну інформацію, її критично оцінювати, творчо опрацьовувати та використовувати для досягнення власних цілей, *навички* взаємодіяти (усно і письмово) в різних комунікативних ситуаціях, творчо самовиражатися у різних видах діяльності, зокрема в цифровому середовищі із дотриманням правил безпеки та академічної доброчесності.

Структура навчальної програми.

Навчальна програма предмета «Зарубіжна література» для 5-9 класів містить:

1) пояснювальну записку (в якій зазначено мету, завдання предмета, пріоритети викладання зарубіжної літератури, компетентнісний потенціал зарубіжної літератури, шляхи реалізації навчальної програми, особливості організації освітнього процесу під час вивчення зарубіжної літератури в 5-9 класах та ін.);

2) основну частину, в якій зазначено зміст навчального предмета (за розділами, темами), очікувані результати навчання учнів (що корелюють із результатами навчання та орієнтирами для оцінювання учнів у мовно-літературній галузі відповідно до Державного стандарту), види навчальної діяльності учнів (за розділами);

3) прикінцева частина (додатки).

У навчальній програмі до кожного розділу запропоновано рубрики, що сприятимуть вивченню зарубіжної літератури з урахуванням досягнень сучасного літературознавства, культурного контексту та медіапростору: Теорія літератури (ТЛ), Література і культура (ЛК), Україна і світ (УС), Медіатекст (МТ).

Особливості організації освітнього процесу під час вивчення зарубіжної літератури в 5-9 класах. Виходячи із освітньо-виховних завдань вивчення літератури в основній школі, а також вікових особливостей сприйняття художніх творів учнями різних читацьких груп побудова курсу здійснюється на основі різних підходів (проблемно-тематичного, жанрового, історико-літературного, мультикультурного). Різноманіття літературних імен і художніх творів, представлених у навчальній програмі, дає можливість розкрити культурний контекст певної епохи, провести міжлітературні й міжкультурні паралелі, навчити школярів використанню елементів компаративного вивчення. У процесі викладання зарубіжної літератури слід звернути увагу на можливості використання окремих елементів компаративістики – порівняння явищ однієї національної літератури, художніх творів різних національних культур, художніх текстів і медіатекстів (наприклад, кінофільмів, мультфільмів за прочитаними творами тощо), літературних творів і творів інших видів мистецтва, художніх і нехудожніх текстів (наприклад, науково-популярних, документальних тощо), оригіналу і перекладу. Зважаючи на те, що літературний текст як факт мистецтва відображає ознаки конкретної культурної епохи, її світоглядні шукання й філософські концепції, під час розгляду художніх творів слід враховувати соціально-історичний та культурно-філософський контекст, взаємозв'язки художньої літератури з іншими видами мистецтва (живопис, графіка, скульптура, музика, театральне мистецтво, кіно та ін.). Відповідно художня література (в її національних проявах та самобутності) має бути репрезентована як цілісний пласт культури певної доби. Такий підхід значно розширює читацьке сприйняття творів, сприяє осмисленню фундаментальних цінностей культури, залученню учнів до активної роботи з навчальним матеріалом і спонукає

до власних суджень і висновків. При цьому широко залучаються знання із суміжних предметів, отже, посилюється роль міжпредметної інтеграції. Спираючись на Державний стандарт і навчальну програму, важливо реалізовувати сучасні підходи до вивчення літератури в школі. Особистісно орієнтоване навчання, діалогічний характер викладу матеріалу досягаються завдяки застосуванню новітніх педагогічних технологій. Згідно із Державним стандартом у межах мовно-літературної галузі передбачено різні види діяльності учнів в умовах стрімкого розвитку інформаційного суспільства, зокрема не лише із художніми текстами (у книжковому форматі), а й цифровими ресурсами, соцмережами, медіатекстами тощо. Відповідно вчителів слід завчасно перевірити необхідний цифровий контент для безпечної роботи з ним учнів, провести інструктаж щодо основних правил поведінки в інтернет-просторі та в онлайн-взаємодії, повідомити про необхідність дотримання етичних норм і академічної доброчесності. Під час вивчення зарубіжної літератури доречно буде системно представляти інформаційно-комунікаційні технології навчання, вони значно підсилюють інтерес до навчання та активізують творче сприйняття учнями художніх творів.

II ОСНОВНА ЧАСТИНА

Зміст навчального предмета, очікувані результати навчання, види навчальної діяльності учнів

7 клас

(52,5 години / 1,5 години на тиждень)

Усього — 52,5 години.

Текстуальне вивчення — 40 год.;

Розвиток мовлення (усно/письмово) (аудіювання, говоріння, читання, письмо) — 4 год.

Позакласне читання — 2 год.

Діагностування прогресу знань та компетентностей — 4 год.

Вступ — 1 год.

Підсумки — 1,5 год.

Для вивчення напам'ять – К.-І. Галчинський «Пісня про солдатів з Вестерплатте».

К-сть годин	Зміст навчального предмета	Очікувані результати навчання	Види навчальної діяльності учнів
ВСТУП РОЛЬ ХУДОЖНЬОГО ПЕРЕКЛАДУ В СУЧАСНУ ДОБУ (1 година)			
1	Оригінал і переклад. Види перекладів. Видатні українські перекладачі. <i>Теорія літератури (ТЛ)</i> Поглиблення понять: оригінал і переклад. <i>Література і культура (ЛК)</i> Значення художнього перекладу для розвитку культури, дружніх взаємин між країнами та народами. <i>Україна і світ (УС)</i> Основні відомості про розвиток української перекладацької школи.	<i>Учень/учениця</i> I. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації у різних комунікативних ситуаціях свідомо застосовує прийоми активного слухання (уточнення, переказ почутого, формулювання висновків на підставі почутого та ін.); самостійно передає за допомогою різних засобів візуалізації власне розуміння почутого та/або прочитаного повідомлення, структуруючи інформацію. II. Аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів використовує різні складники друкованого чи цифрового текстового джерела інформації для створення власного	Різні види читання (індивідуальне, виразне, вибіркове або ін.), аудіювання, перетворення текстової інформації на візуальну (схема, таблиця, плакат тощо), коментар візуальної інформації, створення повідомлення (усного або письмового) на підставі використання текстових та/або цифрових джерел, взаємодія у групі (очна або онлайн), обговорення специфіки художнього перекладу, його значення для розвитку різних галузей культури і міжкультурних

	Медіатекст (МТ) Документальні фільми, науково-популярні тексти, спогади про представників української перекладацької школи.	повідомлення (усного або письмового) про доробок 1-2 українських перекладачів. III. Висловлювання думок, почуттів, ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, зокрема в цифровому середовищі виконує різні ролі у груповій комунікації (очно або онлайн), обирає потрібні стратегії співпраці в процесі обговорення значення художнього перекладу для розвитку культури, представлення улюблених книжок зарубіжної літератури в українських перекладах, постатей українських перекладачів. IV. Дослідження літературних і мовних явищ, читацької діяльності та індивідуального мовлення аналізує окремі мовні явища в текстах художніх перекладів, робить висновки щодо функціонування та доцільності використання певних мовних одиниць.	взаємин, історичної місії українського перекладацтва.
ГЕРОЇ ТА ГЕРОЇНІ БАЛАД (6 годин)			
6	Балада як жанр усної народної творчості. Характерні ознаки балади. «Як Робін Гуд став розбійником». Ідеї свободи й служіння народові. Образ народного захисника Робіна Гуда. Літературна балада та її ознаки. Подібність і відмінність від народної балади. Йоганн Крістоф Фрідріх Шиллер (1759–1805). «Рукавичка». Випробування головного героя балади. Образ справжнього лицаря,	I. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації у різних комунікативних Ситуаціях відповідає на запитання за змістом почутих та/або прочитаних балад, акцентуючи на важливих деталях сюжету та зображення персонажів у творі; обговорює актуальність, жанрово-родову приналежність художнього тексту/медіатексту, його ідейно-тематичні та естетичні особливості, зв'язок з епохою, творчістю митця; переказує художній текст/медіатекст, акцентуючи на змісті в цілому, на окремих важливих деталях художнього тексту/медіатексту відповідно до мети і ситуації спілкування; окреслює тематику і проблематику почутого та/або прочитаного художнього тексту/медіатексту для подальшої інтерпретації. II. Аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів коментує та обґрунтовує актуальність порушених у художніх	Різні види читання (індивідуальне, виразне, «ланцюжком», вибіркове, коментоване, прогнозоване або ін.), відповіді на запитання за змістом балади, обговорення художнього тексту/медіатексту, аналіз та інтерпретація художнього тексту/ медіатексту, переказ художнього тексту/медіатексту (докладно, стисло, вибірково, творчо), обговорення проблем твору з урахуванням власного досвіду і культурноісторичного контексту, коментування власних почуттів і вражень від тексту, порівняння художніх текстів, створення власного медійного продукту на підставі художнього твору (пост, плакат, фотоколаж,

	оспівування мужності, відваги, людської гідності. Роберт Льюїс Стівенсон (1850–1894). «Балада про вересовий трунок». Основний конфлікт балади (батько і син – король, свобода – рабство). Утвердження духовної сили пиктів, їхнього героїзму в захисті національних цінностей. Символіка твору. <i>(ТЛ)</i> Балада (фольклорна і літературна). Поглиблення понять: сюжет, персонажі літературного твору. <i>(ЛК)</i> Зображення героїв балад у мистецтві (живописі, музиці, мультиплікації та ін.). Національні герої та символи в баладах. <i>(УС)</i> Українські перекладачі зарубіжних балад. Українські народні й літературні балади. <i>(МТ)</i> Фільмографія: «Робін Гуд» (режисер Р. Скотт, США, Велика Британія 2010)	текстах/ медіатекстах проблем із урахуванням власного досвіду та культурно-історичного контексту; знаходить спільне і відмінне у баладах різних культур за тематикою, проблематикою, мовним оформленням, структурою тощо; коментує власні почуття під час читання художнього тексту/медіатексту і враження від прочитаного; аналізує вплив виражальних засобів балад на емоційно-естетичне сприйняття тексту; на основі прочитаної балади (балад) створює власний або колективний медіапродукт для соцмереж (пост, буктрейлер та ін.). III. Висловлювання думок, почуттів, ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, зокрема в цифровому середовищі створює самостійно письмові тексти, використовує різні форми їх презентації (з допомогою власних малюнків, ілюстрацій художників, світлин, презентацій тощо) для досягнення відповідної комунікативної мети; визначає переваги й недоліки власних написаних текстів, планує власний навчальний розвиток з урахуванням аналізу допущених помилок. IV. Дослідження літературних і мовних явищ, читацької діяльності та індивідуального мовлення взаємодіє з іншими особами, використовуючи твори мистецтва (ілюстрації художників, кінофільми/ мультфільми) для створення власних текстів (усний відгук про твір мистецтва за мотивами балади).	буктрейлер або ін.), створення власного письмового тексту (опис героя або героїні або мінітвір за змістом однієї з балад), аналіз власних написаних текстів (виявлення помилок, переваг і недоліків у власних текстах), усний відгук про твір мистецтва (ілюстрацію художника або кінофільм/ мультфільм за мотивами балади).
ЛИЦАРСТВО В ЛІТЕРАТУРІ (5 годин)			
5	Вальтер Скотт (1771–1832). «Айвенго» (2–3 розділи за вибором учителя).	I. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації у різних комунікативних ситуаціях знаходить потрібну інформацію про письменника, європейських лицарів в різних джерелах і використовує її для підготовки повідомлення та/або	Різні види читання (індивідуальне, виразне, «ланцюжком», в особах, вибіркоче, коментоване, повторне, прогнозоване або ін.), пошук інформації у різних

В. Скотт – засновник історичного роману. Історія і художній вимисел у романі «Айвенго». Утілення в образі Айвенго кодексу лицаря, художні засоби створення образу. Зіткнення добра, краси й справедливості із жорстокістю і підступністю. Головні образи твору. Історичний колорит твору та засоби його створення. Динаміка сюжету і гумор. (ТЛ) Образ автора. Поглиблення понять: роман (історичний роман), пейзаж, сюжет, персонаж. (ЛК) Лицарська культура Європи добисередньовіччя. (УС) Переклади творів українською мовою. Висловлювання українських митців про В. Скотта, його вплив на розвиток історичного роману. (МТ) Фільмографія: «Айвенго» (режиссер Д. Кемфілд, США, Велика Британія, 1982), документальні фільми про історію середньовічної Європи та ін.	презентації; аналізує стильові, жанрові, естетичні та мовні особливості художнього тексту/медіатексту; обґрунтовує зв'язок художнього тексту/ медіатексту з власним суспільно-історичним досвідом (підтримує діалог «читач – текст – автор») для оптимізації власної діяльності, зокрема в нових обставинах, прийняття рішень у різних ситуаціях; розпізнає основні факти й судження про них, вирізняє авторські інтерпретації, розуміє аргументацію, коментує підтекст почутого та/або прочитаного художнього тексту/ медіатексту; обґрунтовує свою позицію щодо почутого та/або прочитаного художнього тексту/медіатексту; дослухається до інших думок, демонструючи готовність до зміни власної позиції за умови отримання достатньої аргументації. II. Аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів співвідносить зміст прочитаного художнього тексту з історичним і соціокультурним контекстом, позицією автора; характеризує поведінку та причини виникнення емоційного стану літературних персонажів, коментує їхні вчинки та висловлювання; проєктує емоційно чуттєвий досвід персонажів художніх текстів/медіатекстів на власну поведінку, переконання, ставлення, цінності; обґрунтовує думку щодо естетичної цінності художніх текстів у культурно-історичному контексті з урахуванням взаємозв'язків національних культур. III. Висловлювання думок, почуттів, ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, зокрема в цифровому середовищі створює та презентує власний текст (письмовий чи усний твір) на актуальну тематику на підставі художнього тексту; оформлює власне висловлення з дотриманням принципів академічної доброчесності; ідентифікує різні види помилок на рівні	джерелах (науково-популярних текстах, художніх текстах, медіатекстах та ін.), підготовка повідомлення та/або презентації, аналіз та інтерпретація змісту і форми художнього тексту/ медіатексту, обґрунтування зв'язку художнього тексту/медіатексту із власним суспільно-історичним і життєвим досвідом, виокремлення фактів і суджень про них у художньому тексті/медіатексті, коментування позицій автора і персонажів у художньому тексті, характеристика літературних персонажів (окремо та/або порівняльна), складання складного плану літературних персонажів (окремо та/або порівняльна), складання складного плану характеристики персонажа, обґрунтування власної позиції та готовність до її зміни в результаті комунікації, обґрунтування естетичної вартості художнього тексту/медіатексту, створення власного тексту (письмовий твір) на підставі художнього тексту, ідентифікація і виправлення помилок у власному тексті, дослідження мовних одиниць у художньому тексті.
--	--	--

		змісту, структури та мовного оформлення, виправляє та обґрунтовує зроблені виправлення з урахуванням засвоєних мовних норм. IV. Дослідження літературних і мовних явищ, читацької діяльності та індивідуального мовлення характеризує мовні одиниці різних рівнів (лексичні, граматичні тощо), які використовуються для створення історичного колориту і зображення персонажів у художньому тексті, визначає закономірності функціонування мовних одиниць у контексті авторського задуму.	
ПАМ'ЯТАЄМО ПРО МИНУЛЕ (6 годин)			
6	Друга світова війна у європейській поезії: К. І. Галчинський (1905–1953) («Пісня про солдатів Вестерплатте» А. Маргул-Шпербер (1898-1967) («Про назву концтабору Бухенвальд») Відображення антигуманної сутності війни у віршах. Ідеї збереження життя та людських цінностей попри трагічні обставини. Джон Бойн (народ. 1971). «Хлопчик у смугастій піжамі». Зображення Другої світової війни крізь долі дітей і дорослих. Теми нацизму та Голокосту в повісті. Образи дітей (німецький хлопчик Бруно, єврейський хлопчик Шмюль), їхня	I. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації у різних комунікативних Ситуаціях характеризує роль, виражальні можливості та вплив на слухача/читача важливих деталей, зокрема художніх, почутого та/або прочитаного художнього тексту/медіатексту; логічно і послідовно презентує в доцільній жанровій формі власні погляди, ідеї, переконання, підкріплюючи їх аргументами та наводячи доречні приклади із суспільно-історичного досвіду; добирає і використовує необхідні вербальні та невербальні засоби для ефективної комунікації з урахуванням ситуації спілкування та комунікативних намірів, соціального і культурного контексту. II. Аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів застосовує різні види критичного читання ліричних та епічних художніх текстів різних стилів; розмежовує в художньому тексті/медіатексті фактичну інформацію, суб'єктивні судження та прихований підтекст, наводить аргументи для спростування або підтвердження суджень, коментує підтекст, наводить приклади із суспільного досвіду; характеризує взаємозв'язки між темою, мікротемою, основною думкою, образами художнього тексту/ медіатексту.	Різні види читання (індивідуальне, виразне, коментоване, вибіркове, повторне, перерване або ін.), виокремлення і характеристика художніх деталей у художньому тексті/ медіатексті, презентація власних поглядів (ідей, переконань) із аргументацією та прикладами, добір вербальних та невербальних засобів для ефективної комунікації, виокремлення і розмежування в художньому тексті/ медіатексті фактів та суджень про них, виявлення і коментування підтексту в художньому тексті/медіатексті, встановлення і характеристика взаємозв'язків між елементами змісту художнього тексту/медіатексту (тема, мікротеми, ідея, образи), створення у цифровому середовищі повідомлення (пост або ін.) чи медіа тексту із застосуванням гіпертекстових посилань, аналіз і

	дружба і взаємодопомога. Ідея рівності представників різних рас, націй, національностей і народів у творі. Трагічний фінал як відображення злочинів фашизму. (ТЛ) Поглиблення понять: вірш, повість, сюжет. (ЛК) Долі діячів культури у період Другої світової війни. Сучасна культура проти війни. (УС) Тема Другої світової війни в українській літературі. (МТ) Фільмографія: документальні фільми про Другу світову війну, «Хлопчик у смугастій піжамі» (режисер М. Херман, США, Велика Британія, 2008) та ін.	III. Висловлювання думок, почуттів, ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, зокрема в цифровому середовищі створює у цифровому середовищі повідомлення (пост або ін.) або медіатексти (допис, коментар, стаття, замітки або ін.) із застосуванням гіпертекстових посилань для обговорення соціально важливих питань про Другу світову війну на підставі прочитаних художніх текстів/медіатекстів; аналізує і вдосконалює зміст написаного відповідно до теми та мети висловлювання; усуває недоліки в структурі тексту, враховуючи стилістичні та жанрові особливості тексту. IV. Дослідження літературних і мовних явищ, читацької діяльності та індивідуального мовлення творчо використовує мовні засоби, обираючи із запропонованих варіантів нестандартні рішення, виявляючи художньо-образне асоціативне мислення.	вдосконалення змісту написаного власного тексту, творче використання мовних засобів для особистісного самовираження.
СИЛА ДРУЖБИ І КОХАННЯ (6 годин)			
6	О. Генрі (1862–1910). «Дари волхвів», «Останній листок». О. Генрі – майстер новели. Моральні цінності в новелі «Дари волхвів». Біблійні мотиви у творі. Роль художньої деталі. Новела «Останній листок» – гімн людині, що здатна на самопожертву заради ближнього. Специфіка розкриття образу Бермана. Образи дівчат, їхня динаміка (Сью, Джонсі). Особливості художньої мови новели; розповідач.	I. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації у різних комунікативних ситуаціях вирізняє невербальні засоби (художні деталі, символи та ін.), які сприяють розумінню не вираженого вербально змісту художнього текст/медіатексту; виявляє невербальні засоби (художні деталі, символи та ін.), що вказують на наявність у художньому тексті/ медіатексті прихованої інформації (про внутрішній стан і почуття персонажів, стосунки між ними), відтворює усно або письмово прихований зміст почутого та/або прочитаного; виявляє і передбачає емоційні реакції персонажів у різних ситуаціях; пояснює причини відповідного емоційного стану персонажів у життєвих ситуаціях. II. Аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів характеризує	Різні види читання (індивідуальне, в особах, виразне, «ланцюжком», вибіркове, коментоване, повторне, прогнозоване або ін.), переказ художнього тексту/медіатексту (вибірканий, докладний, від імені персонажа та ін.), виокремлення невербальних засобів (художніх деталей, символів тощо), відтворення (усно або письмово) прихованого змісту почутого та/або прочитаного, пояснення емоційного стану та емоційних реакцій персонажів у життєвих ситуаціях, характеристика взаємообумовленості елементів

	Вірші зарубіжних поетів про дружбу і кохання: Р. Бернс (1759–1796) («Моя любов...»), Й.В. Гете (1749-1832) («До моїх пісень...»), Г. Гейне (1797–1856) («Коли настав чудовий май...») Поетизація високого почуття кохання, розкриття у віршах його впливу на людину. <i>(ТЛ)</i> Новела, розповідач, композиція художнього твору, символ. Поглиблення понять: художня деталь, герой/героїня. <i>(ЛК)</i> Культура людських почуттів і міжособистісного спілкування. <i>(УС)</i> Українські переклади творів зарубіжних письменників. <i>(МТ)</i> Фільмографія: «Дари волхвів» (режисер Г. Гетевей, США, 1952), «Дари волхвів» (режисер Б. Борк, Велика Британія, 1980) та ін.	взаємообумовленість елементів змісту, структури та мовного оформлення прочитаних художніх текстів різних родів і жанрів; формулює висновки про близькість оригіналу й перекладу на основі їх аналізу, інтерпретації та порівняння; розпізнає в художньому тексті і коментує зображувально-виражальні засоби, ознаки авторського стилю; творчо опрацьовує прочитаний художній текст, передає його віншому контексті, створюючи самостійно різні види текстів-фанфіків. III. Висловлювання думок, почуттів, ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, зокрема в цифровому середовищі записує власне або чуже мовлення, використовуючи в разі потреби відповідні прийоми оптимізації думок (графічні прийоми, скорочення, виділення тощо) та засоби мовної виразності; створює та презентує тексти (художні тексти/медіатексти) різних типів, стилів і жанрів на актуальну самостійно визначену тематику. IV. Дослідження літературних і мовних явищ, читачької діяльності та індивідуального мовлення взаємодіє з іншими особами, використовуючи твори мистецтва для створення власних текстів на підставі прочитаного художнього тексту (наприклад, ілюстрована «історія» героя/героїні, «щоденник» героя/героїні, буктрейлер або ін.).	змісту та форми художнього тексту, аналіз, інтерпретація та порівняння оригіналів і художніх перекладів творів (або уривків) зарубіжної літератури, виокремлення і коментування зображувально-виражальних засобів у художньому тексті, створення і обговорення власних текстів за прочитаним твором (фанфік, постер, малюнок, колаж, «хмаринка слів» або ін.), взаємодія з іншими особами для створення власних текстів на підставі прочитаного художнього твору.
РОЗСЛІДУЄМО ДЕТЕКТИВНІ ІСТОРІЇ (4 години)			
4	Детективна література. Її характерні особливості. Різновиди детективів. Едгар Аллан По (1809–1849). «Золотий жук». Захопливий сюжет твору «Золотий жук». Особливості композиційної будови твору – «розповідь у	I. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації у різних комунікативних ситуаціях переказує почутий та/або прочитаний художній текст/медіатекст, акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих важливих деталях або фрагментах почутого та/або прочитаного художнього тексту/медіа тексту відповідно до мети і ситуації спілкування; визначає зв'язок між фрагментами частково	Різні види читання (індивідуальне, виразне, «ланцюжком», в особах, вибіркоче, коментоване, прогнозоване, повторне, перерване або ін.), переказ художнього тексту/медіатексту (докладний, стислий, вибіркочий, творчий), встановлення зв'язку між

розповіді», її художнє значення (поєднання різних поглядів, створення емоційної напруги, таємничої атмосфери та ін.). Образи Вільяма Лєграна, Джупітера, оповідача. Артур Конан Дойл (1859–1930). Оповідання про Шерлока Холмса «Пістрява стрічка». Особливості сюжету і Композиції оповідань про Шерлока Холмса. Шерлок Холмс як безпосередній учасник розв’язання сімейного конфлікту в оповіданні «Пістрява стрічка». Сутність «дедуктивного методу» Шерлока Холмса, утвердження в його образі сили інтелекту і моральних якостей. Доктор Ватсон як оповідач. Різні точки зору на події як художній прийом створення атмосфери таємничості. (ТЛ) Детектив, оповідач. Поглиблення понять: сюжет, композиція (детективного твору). (ЛК) Музеї Е. По в США (Балтимор, Річмонд), Шерлока Холмса у Великій Британії (Лондон). Пам’ятники письменникам та їхнім героям. (УС) Українські письменники – майстри детективного жанру.	неповної інформації, здобутої з одного чи кількох різних джерел (зіставлення висловлювань різних персонажів про одну й ту саму подію чи факт; зіставлення точок зору персонажів і оповідача та ін.) для формування цілісного уявлення; визначає основну мету та прогнозує наміри мовця (персонажа, оповідача художнього тексту), ставить уточнювальні запитання до літературного героя/героїні. II. Аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання Інформації в текстах різних видів розмежовує в художньому тексті/медіа тексті фактичну інформацію, суб’єктивні судження та прихований підтекст, наводить аргументи для спростування або підтвердження суджень, коментує підтекст; аргументовано висловлюється про достовірність інформації на основі аналізу прочитаного художнього тексту та суджень інших осіб (літературних персонажів, оповідача); робить аргументовані висновки про наявність у прочитаному художньому тексті/медіа тексті ознак маніпулятивного впливу, доречно цитуючи відповідні фрагменти (висловлювання персонажів, оповідача). III. Висловлювання думок, почуттів, ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, зокрема в цифровому середовищі створює власний текст у жанрі детективу відповідно до усталених стилістичних норм. IV. Дослідження літературних і мовних явищ, читацької діяльності та індивідуального мовлення імпровізує з художнім текстом/медіа текстом, застосовуючи елементи стилізації, пародії тощо, аргументовано обстоює свою позицію та право на самовираження у процесі створення власного тексту за прочитаним художнім текстом/медіа текстом.	фрагментами частково неповної інформації, визначення мети та намірів мовця (персонажа, оповідача твору), формулювання уточнювальних запитань до літературного героя/героїні, розмежування в художньому тексті/медіа тексті фактичної інформації та суб’єктивних суджень, коментування підтексту, наведення аргументів для спростування або підтвердження суджень, аналіз та інтерпретація художнього тексту/медіа тексту, аргументоване висловлювання щодо достовірності інформації у тексті, формулювання висновків щодо наявності в художньому тексті/медіа тексті ознак маніпулятивного впливу, створення власного тексту в жанрі детективу (фанфік, оповідання, комікс, сценарій фільму або ін.), аргументоване обстоювання власної позиції, імпровізація з художнім текстом/медіа текстом.
---	---	--

	(МТ) Фільмографія: «Шерлок Холмс» (режисер Г. Річі, США, Велика Британія, 2009), «Шерлок» (режисер Є. Лін, П. Макгіган, Велика Британія, 2010-2017) та ін.		
ОСОБИСТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ (5 годин)			
5	Антуан де Сент-Екзюпері (1900–1944). «Маленький принц». Алгоричні образи та ситуації, людські взаємини, моральні цінності в казці- притчі «Маленький принц». Філософський зміст твору. Маленький принц у ставленні до своєї планети, троянди, лиса та ін. Риси людей у казкових персонажах твору. Рюноске Акутагава (1892–1927). «Павутинка». Утілення ідеї моральної відповідальності в новелі «Павутинка». Філософський зміст твору. Підтекст. Художні образи новели (Будда, Кандата). Символічні образи природи. (ТЛ) Алгорія. Поглиблення понять: новела (новела-притча), казка (казка-притча), символ. (ЛК) Ідея моральної відповідальності крізь призму християнства, буддизму. (УС) Переклади творів українською мовою.	I. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації у різних комунікативних ситуаціях обговорює актуальність, жанрову належність почутого та/або прочитаного тексту (казка-притча, новела-притча), ідейно-тематичні та естетичні особливості твору, зв'язок художнього тексту із ситуацією спілкування, творчістю митця; виявляє важливі деталі почутого та/або прочитаного художнього тексту/медіатексту для ілюстрування власного розуміння почутого; комунікує, визначаючи право на існування іншої думки, з дотриманням принципів етики спілкування, норм літературної вимови; доречно використовує цитати з художніх текстів/медіатекстів для підтвердження та увиразнення власних поглядів, ідей, переконань. II. Аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів визначає специфіку складників структури художніх текстів, особливості між жанрових утворень (казка-притча, новела-притча); представляє текстову інформацію з одного або кількох джерел (художніх текстів/медіатекстів), комбінуючи різні способи і засоби візуалізації змісту. III. Висловлювання думок, почуттів, ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, зокрема в цифровому середовищі обстоює власну позицію щодо порушеної проблеми, аналізуючи та узагальнюючи різні погляди та ідеї. IV. Дослідження літературних і мовних явищ, читачкої діяльності та індивідуального мовлення	Різні види читання (індивідуальне, виразне, «ланцюжком», в особах, коментоване, повторне, перерване, прогнозоване або ін.), обговорення художнього тексту, виявлення художніх деталей у художньому тексті, комунікація із дотриманням принципів етики спілкування і визнанням права на існування іншої думки, доречне використання цитат із художніх текстів/медіатекстів для підтвердження та увиразнення власних поглядів (ідей, переконань), визначення специфіки складників структури художніх текстів та особливостей між жанрових утворень (казка-притча, новела-притча), представлення текстової інформації із комбінацією різних способів візуалізації змісту, обстоювання власної позиції щодо порушеної проблеми, аналіз та узагальнення різних поглядів та ідей, аналіз рис авторського стилю художнього тексту.

	(MT) Фільмографія: «Маленький принц» (режисер М. Осборн, Франція, 2015), «Павутинка» (режисер А. Ісідзука, Японія 2009) та ін.	аналізує основні риси авторського стилю художнього тексту для вдосконалення власного стилю мовлення.	
СУТНІСТЬ ЛЮДИНИ (7 годин)			
7	Айзек Азімов (1920–1992). «Фах». Роздуми про майбутнє людини й людства. Образ Джорджа Плейтена. Проблема духовної реалізації людини. Розуміння сутності культури й освіти, призначення людини в сучасному світі. Ніл Річард Мак-Кіннон Гейман (нар. 1960) «Кораліна» Проблеми родинних стосунків, пошуку свого єства, самооцінки. Казкові пригоди дівчинки Кораліни у фантастичному світі з іншими «татом» і «мамою». Випробування та відкриття Кораліни. (ТЛ) Художність. Поглиблення понять: повість, роман, фантастика. (ЛК) Вплив цифрових технологій на сучасну культуру. Роль наукової фантастики у поступі цивілізації. (УС) Твори українських письменників-фантастів для школярів. (MT) Фільмографія: «Кораліна у світі	<i>I. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації у різних комунікативних ситуаціях</i> обговорює актуальну проблематику, сюжет і образи сучасних творів, адекватно реагує на почуте, демонструючи розуміння комунікативних намірів співрозмовника; формулює уточнювальні запитання до почутого та/або прочитаного (художнього тексту/медіатексту, висловлювання співрозмовника тощо) для його кращого розуміння; самостійно створює складний план, тези почутого художнього тексту/медіатексту; характеризує (усно) персонажів літературного твору, доцільно використовуючи цитати, скорочення, умовні позначення, символи тощо. <i>II. Аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів</i> пропонує власні варіанти інтерпретації образів, подій і ситуацій у сучасних художніх текстах/медіатекстах, зважаючи на потенційну множинність прочитання в різних контекстах; використовує ресурси українських бібліотек, зокрема цифрові, для розширення кола читацьких інтересів у галузі сучасної літератури, демонструючи навички критичного мислення; передає зміст прочитаного художнього тексту словесно або графічно, узагальнюючи, скорочуючи, доповнюючи інформацію (комікс, фанфік або ін.). <i>III. Висловлювання думок, почуттів, ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, зокрема в цифровому середовищі</i> організовує або бере участь в дискусії (очно або онлайн) щодо сучасних творів-фентезі зарубіжної та української літератури, обговорює важливі проблеми прочитаних творів, зокрема із	Різні види читання (індивідуальне, виразне, «ланцюжком», вибіркоче, коментоване, прогнозоване, повторне, перерване або ін.), обговорення художніх текстів/медіатекстів, формулювання уточнювальних запитань до почутого та/або прочитаного (художнього тексту, медіатексту, висловлювання співрозмовника та ін.), створення складного плану художнього тексту/медіатексту, складання тез почутого та/або прочитаного художнього тексту/медіатексту, характеристика (усно) літературних персонажів, інтерпретація художніх текстів/медіа текстів (образів, подій, ситуацій) з урахуванням множинності прочитання в різних контекстах, використання ресурсів українських бібліотек (зокрема цифрових), відтворення змісту прочитаного художнього тексту словесно або графічно (комікс, фанфік або ін.), участь у дискусії (очно або онлайн), аналіз мови сучасних українських перекладів творів зарубіжної літератури, дослідження і

	кошмарів» (режиссер Г. Селік, США, 2009), «Кораліна» (графічний роман: Н. Гейман, Г. К. Расселл)	використанням цифрових засобів онлайн-взаємодії (коментарі, чат, символи або ін.). IV. Дослідження літературних і мовних явищ, читачької діяльності та індивідуального мовлення досліджує власне мовлення, аналізує мову сучасних українських перекладів творів зарубіжної літератури, застосовуючи їх для вдосконалення власного мовлення.	вдосконалення власного мовлення на підставі прочитаних художніх текстів/медіатекстів.
ПІДСУМКИ (1,5 години)			
1,5	Актуальні теми і проблеми у творах класичної і сучасної літератури, прочитаних протягом навчального року. Образи улюблених героїв та героїнь художніх текстів/медіатекстів. Авторські ідеї, втілені в літературних персонажах. Літературні жанри та міжжанрові утворення. Сучасні ресурси творів зарубіжної літератури для молоді.	I. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації у різних комунікативних Ситуаціях використовує різні засоби художньої виразності у власному мовленні, обґрунтовуючи доцільність їх вибору; здійснює емоційну саморегуляцію, доречно використовує вербальні та невербальні засоби (зокрема під час виступу перед аудиторією). II. Аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання Інформації в текстах різних видів на основі прочитаного створює власний або колективний медіатекст; самостійно добирає та використовує деякі способи творчого експериментування із текстом (художнім текстом/медіатекстом). III. Висловлювання думок, почуттів, ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, зокрема в цифровому середовищі толерантно коментує різні погляди на обговорювану проблему, узагальнює їх, обстоює власну позицію, дотримується норм етикету, засад академічної доброчесності під час спілкування (очно або онлайн). IV. Дослідження літературних і мовних явищ, читачької діяльності та індивідуального мовлення імпровізує з художнім текстом/медіатекстом, застосовуючи елементи стилізації, пародії або ін.	Використання різних засобів художньої виразності у власному мовленні та обґрунтування їх вибору, виступ перед аудиторією із використанням вербальних і невербальних засобів, створення власного або колективного медіатексту, самостійний добір та використання деяких способів творчого експериментування із текстом, коментування різних поглядів на обговорювану проблему, обстоювання власної позиції під час очного або онлайн-спілкування із дотриманням норм етикету та академічної доброчесності, імпровізація із художнім текстом/медіатекстом (стилізація, пародія або ін.).

III ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

Додаток 1

Список творів для додаткового читання (за вибором учителя)

7 клас

1. Азімов А. «Відчуття влади»
2. Верн Ж. «Двадцять тисяч льє під водою»
3. Гемінгвей Е. «Кішка на дощі»
4. Дікенс Ч. «Пригоди Олівера Твіста»
5. Дюма О. «Три мушкетери»
6. Конан Дойл А. «Оповідання про Шерлока Холмса» (1-3 за вибором)
7. Крісті А. «Десять негрят»
8. Купер Ф. «Звіробій», «Останній із могікан» (1 за вибором)
9. Лондон Дж. «Біле Ікло», «Поклик предків» (1 за вибором)
10. Монтгомері Л. М. «Енн із Зелених дахів», «Енн із Ейвонлі», «Емілі з місячного серпа», «Емілі виростає», «Емілі у вирі життя» (1 за вибором)
11. О. Генрі. «Вождь червоношкірих»
12. Олдрідж Дж. «Останній дюйм»
13. Пірс Ф. «Том і опівнічний сад»
14. Рід Т. М. «Вершник без голови», «Квартеронка», «Морське вовчєня» та ін. (1 за вибором)
15. Уайт Т. Х. «Меч в камені», «Відпочинок місіс Мешем»
16. Уеллс Г. «Чарівна крамниця» Із сучасної літератури
17. Амонд Д. «Скеліг»
18. Больман С. «А пані Медокс тут як тут», «Пані Медокс і радість маленьких речей», «Пані Медокс і школа фантазії» (1-2 за вибором)
19. Джонс Д.В. «Мандрівний Замок Хаула»
20. Желязни Р. «Хроніки Амбера»
21. Патерсон К. «Міст у Терабітію»
22. Пекарська М. Цикл «Клас пані Чайки» (1-2 за вибором)
23. Пулман Ф. Трилогія «Темні початки» («Північне сяйво», «Магічний ніж», «Янтарне скло») (1-2 за вибором)
24. Ролінг Дж. «Гаррі Поттер і келих вогню»
25. Сашар Л. «Ями»
26. С'юелл А. «Чорний красень»
27. Шмітт Е.Е. «Діти Ноя»

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНИМИ ГАЛУЗЯМИ

результатів навчання здобувачів освіти відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти

МОВНО-ЛІТЕРАТУРНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ

Бал	ГАЛУЗЕВІ КРИТЕРІЇ			
	Група результатів 1. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях	Група результатів 2. Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів (зокрема художніх текстах, медіатекстах) та використання її для збагачення власного досвіду	Група результатів 3. Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, взаємодія з іншими особами у цифровому середовищі, дотримання норм літературної мови	Група результатів 4. Дослідження індивідуального мовлення, використання мови для власної мовної творчості, спостереження за мовними та літературними явищами, проведення їх аналізу
1	<i>Учень / учениця:</i> сприймає і розпізнає інформацію, отриману від учителя (інших осіб); відповідає на окремі прості запитання за змістом почутого, використовуючи прості однотипні фрази; припускається суттєвих змістових помилок; виконує окремі прості репродуктивні завдання / навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя	<i>Учень / учениця:</i> сприймає і розпізнає інформацію з тексту / медіатексту, запропонованого вчителем (іншими особами); відповідає на окремі прості запитання за змістом прочитаного / переглянутого, використовуючи прості однотипні фрази; припускається суттєвих змістових помилок; виконує окремі прості репродуктивні завдання / навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя	<i>Учень / учениця:</i> демонструє вміння записувати висловлення, зокрема в цифровому середовищі; частково відтворює способи діяльності за наданим зразком, припускаючись різного виду помилок; порівнює написане зі зразком і коригує за допомоги вчителя	<i>Учень / учениця:</i> сприймає і розпізнає інформацію про мовні одиниці, мовні та літературні явища; відповідає на окремі прості запитання, припускаючись суттєвих помилок; виконує частину простих завдань / навчальних дій щодо спостереження за мовою та мовленням за наданим зразком з допомогою вчителя; передає інформацію, використовуючи короткі однотипні фрази
2	<i>Учень / учениця:</i> відтворює незначну частину інформації, отриманої від учителя (інших осіб) або із запропонованих джерел; відповідає на частину простих запитань за змістом почутого, припускається змістових і логічних помилок; виконує частину простих репродуктивних завдань / навчальних дій	<i>Учень / учениця:</i> відтворює незначну частину інформації з тексту / медіатексту, запропонованого вчителем (іншими особами); відповідає на частину простих запитань за змістом прочитаного / переглянутого, припускається змістових і логічних помилок; виконує частину простих репродуктивних	<i>Учень / учениця:</i> відтворює висловлення різних письмових жанрів, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, за наданим шаблоном зі зміною предмета повідомлення і частково записує їх, демонструючи усвідомлення окремих фактів і елементарних уявлень;	<i>Учень / учениця:</i> відтворює незначну частину інформації про мовні одиниці, мовні та літературні явища; відповідає на частину простих запитань, припускаючись суттєвих помилок; виконує прості завдання / навчальні дії щодо спостереження за мовою та

	за наданим зразком з допомогою вчителя; виявляє зацікавленість до ідей, висловлених іншими; комунікує з іншими за потреби, використовуючи прості однотипні фрази	завдає / навчає дії за наданим зразком з допомогою вчителя; виявляє зацікавленість до ідей, висловлених іншими; комунікує з іншими за потреби, використовуючи прості однотипні фрази	відповідає на запитання вчителя щодо відповідності письмового висловлення меті, частково корегує його за допомоги вчителя; використовує стандартні мовні засоби під час відтворення зразка, припускаючись різного виду помилок	мовленням за наданим зразком з допомогою вчителя; комунікує з іншими за потреби, використовуючи прості однотипні фрази й повторюючи сказане співрозмовниками
3	<i>Учень / учениця:</i> відтворює частину інформації, отриманої від учителя (інших осіб) або із запропонованих джерел; відповідає на прості запитання за змістом почутого, припускається незначних змістових і логічних помилок; виконує прості репродуктивні завдання / навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя, долучається до роботи в групі; висловлює думки простими фразами; перепитує, уточнюючи інформацію, потрібну для розуміння змісту почутого	<i>Учень / учениця:</i> відтворює частину інформації з тексту / медіатексту, запропонованого вчителем (іншими особами); відповідає на прості запитання за змістом прочитаного / переглянутого, припускається змістових і логічних помилок; виконує прості репродуктивні завдання / навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя, долучається до роботи в групі; висловлює думки щодо прочитаного / переглянутого простими фразами; перепитує, уточнюючи інформацію, потрібну для розуміння змісту	<i>Учень / учениця:</i> відтворює висловлення різних письмових жанрів, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, за наданим шаблоном зі зміною предмета повідомлення і записує їх; відповідає на запитання вчителя щодо відповідності письмового висловлення меті, коригує його лише за допомоги вчителя; використовує стандартні мовні засоби під час відтворення зразка, припускаючись різного виду помилок	<i>Учень / учениця:</i> відтворює частину інформації про мовні одиниці, мовні та літературні явища; припускається суттєвих помилок; відповідає на частину простих запитань; виконує завдання / навчальні дії щодо спостереження за мовою та мовленням за наданим зразком з допомогою вчителя; долучається до роботи в групі; висловлюється простими фразами; часто перепитує, уточнюючи потрібну інформацію
4	<i>Учень / учениця:</i> відтворює основну інформацію, отриману від учителя (інших осіб) або із запропонованих джерел; відповідає на прості запитання за змістом почутого; виконує репродуктивні завдання / навчальні дії за зразком під керівництвом учителя, зокрема під час роботи в групі; підтримує спілкування в межах запропонованої теми, використовуючи прості фрази	<i>Учень / учениця:</i> відтворює основну інформацію із тексту / медіатексту, запропонованого вчителем (іншими особами); відповідає на прості запитання за змістом прочитаного / переглянутого; виконує репродуктивні завдання / навчальні дії за зразком під керівництвом учителя, зокрема під час роботи в групі; пояснює зміст прочитаного / переглянутого, використовуючи прості фрази.	<i>Учень / учениця:</i> створює власні висловлення різних письмових жанрів, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, за наданим шаблоном і записує їх; відповідає на запитання вчителя щодо завершеності власного висловлення в переданні інформації, коригує його лише за допомоги вчителя; обмежено використовує мовні засоби під час створення власних висловлень, припускаючись різного виду помилок	<i>Учень / учениця:</i> відтворює основну інформацію про мовні одиниці, мовні та літературні явища; відповідає на прості запитання з постійною опорою на запропоноване джерело інформації, може пояснити окремі поняття / терміни / навчальні дії; виконує завдання / навчальні дії щодо спостереження за мовою та мовленням за зразком під керівництвом учителя; виконує деякі обов'язки, розподілені в групі, для розв'язання пошукових та/або творчих завдань; підтримує ініційоване іншими спілкування в межах обговорюваної

				теми, використовуючи прості фрази, обмежено вживаючи наукові поняття
5	<i>Учень / учениця:</i> застосовує частину основної інформації, отриманої від учителя (інших осіб) або із запропонованих джерел для виконання навчальних завдань; відповідає на запитання за змістом почутого; виконує репродуктивні завдання / навчальні дії за запропонованим алгоритмом під керівництвом учителя, зокрема під час роботи в групі; долучається до спілкування в межах запропонованої теми, використовуючи прості фрази	<i>Учень / учениця:</i> застосовує частину основної інформації із тексту / медіатексту, запропонованого вчителем (іншими особами) для виконання навчальних завдань; відповідає на запитання за змістом прочитаного / переглянутого; виконує репродуктивні завдання / навчальні дії за запропонованим алгоритмом під керівництвом учителя, зокрема під час роботи в групі; коментує зміст прочитаного / переглянутого, використовуючи прості фрази.	<i>Учень / учениця:</i> створює власні висловлення різних письмових жанрів за зразком, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, демонструє утруднення в дотриманні мети та врахуванні адресата, записує висловлення в довільній формі; відповідає на запитання вчителя щодо завершеності власного висловлення в передаванні інформації, коригує його лише за допомоги вчителя; обмежено використовує основні мовні засоби під час створення власних висловлень, припускаючись різного виду помилок	<i>Учень / учениця=0\</i> \n== застосовує основну інформацію про мовні одиниці, мовні та літературні явища; відповідає на прості запитання з опорою на запропоновані джерела інформації; може пояснити основні поняття / явища / навчальні дії; виконує незначну частину дослідницького та/або творчого завдання за запропонованим алгоритмом, за потреби звертаючись по допомогу, під час роботи в групі; долучається до обговорення відомої теми, використовуючи прості фрази, доречно вживаючи окремі наукові поняття
6	<i>Учень / учениця:</i> застосовує інформацію, отриману від учителя або із запропонованих джерел, для виконання навчальних завдань; виконує репродуктивні завдання / навчальні дії за запропонованим алгоритмом за потреби звертаючись по допомогу, зокрема під час роботи в групі; розпізнає з допомогою вчителя проблемні ситуації й висловлює окремі припущення щодо способів розв'язання їх; спілкується в межах запропонованої теми без значних утруднень	<i>Учень / учениця:</i> застосовує інформацію із тексту / медіатексту, запропонованого вчителем (іншими особами) для виконання навчальних завдань; виконує репродуктивні завдання / навчальні дії за запропонованим алгоритмом за потреби звертаючись по допомогу, зокрема під час роботи в групі; розпізнає з допомогою вчителя проблемні ситуації й висловлює окремі припущення щодо способів розв'язання їх; коментує зміст прочитаного / переглянутого	<i>Учень / учениця:</i> створює власні висловлення різних письмових жанрів за зразком, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, враховуючи мету та адресата, записує висловлення відповідно до вимог жанру; відповідає на запитання вчителя щодо структурно-сміслової завершеності власного висловлення в передаванні інформації, коригує його лише за допомоги вчителя; обмежено використовує стандартні мовні засоби під час створення власних висловлень, припускаючись різного виду помилок	<i>Учень / учениця:</i> застосовує інформацію про мовні одиниці, мовні та літературні явища; відповідає на прості запитання з опорою на запропоновані джерела інформації; розуміє і пояснює основні поняття / явища / навчальні дії, наводить прості приклади; виконує самостійно частину дослідницького та/або творчого завдання за запропонованим алгоритмом; розпізнає з допомогою вчителя окремі проблемні ситуації і висловлює припущення щодо розв'язання їх, зокрема під час роботи в групі; спілкується щодо способу виконання дослідницького та/або творчого завдання, доречно вживаючи основні наукові поняття

7	<i>Учень / учениця:</i> виокремлює в почутому інформацію, потрібну для виконання навчальних завдань і вирішення проблемних ситуацій; виконує репродуктивні й окремі частково-пошукові завдання за запропонованим алгоритмом, зокрема під час роботи в групі; розпізнає проблемні ситуації і розв'язує їх відомим способом з допомогою вчителя; спілкується в межах запропонованої теми; наводить окремі аргументи й приклади на підтвердження висловленої думки	<i>Учень / учениця:</i> виокремлює з тексту / медіатексту інформацію, потрібну для виконання навчальних завдань і вирішення проблемних ситуацій; виконує репродуктивні й окремі частково-пошукові завдання за запропонованим алгоритмом, зокрема під час роботи в групі; розпізнає проблемні ситуації і розв'язує їх відомим способом з допомогою вчителя; наводить окремі аргументи й приклади на підтвердження висловленої думки щодо змісту прочитаного / переглянутого	<i>Учень / учениця:</i> створює власні висловлення різних письмових жанрів, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, урахувавши мету та адресата, записує їх відповідно до вимог жанру, взаємодіє з іншими особами в цифровому середовищі; відповідає на запитання вчителя щодо завершеності власного висловлення в переданні інформації; частково коригує написане щодо форми (орфографія, пунктуація, граматичні форми слів); використовує стандартні мовні засоби під час створення власних висловлень, припускаючись різного виду помилок	<i>Учень / учениця:</i> виокремлює у запропонованих джерелах потрібну інформацію; відповідає на запитання за опрацьованою інформацією; перетворює один вид інформації в інший за зразком; виконує окремі дослідницькі та/або творчі завдання за запропонованим алгоритмом самостійно або в співпраці з однокласниками, за потреби звертаючись по допомогу; розпізнає окремі проблемні ситуації і висловлює припущення щодо розв'язання їх; долучається до обговорення окремих етапів виконання дослідницького та/або творчого завдання, наводить окремі аргументи й приклади
8	<i>Учень / учениця:</i> зіставляє, порівнює за визначеними критеріями почуте; добирає прийнятний із запропонованих способів для уявлення й візуалізації інформації; виконує окремі пошукові завдання за запропонованим алгоритмом, зокрема під час роботи в групі, за потреби звертаючись по допомогу; розв'язує проблемні ситуації відомим способом під керівництвом учителя; заохочує до спілкування й долучається до обговорення певної теми; наводить аргументи й приклади щодо почутого	<i>Учень / учениця:</i> зіставляє, порівнює за визначеними критеріями зміст прочитаного / переглянутого; добирає прийнятний із запропонованих способів для уявлення й візуалізації інформації; виконує окремі пошукові завдання за запропонованим алгоритмом, зокрема під час роботи в групі, за потреби звертаючись по допомогу; розв'язує проблемні ситуації відомим способом під керівництвом учителя; долучається до обговорення змісту й форми прочитаного / переглянутого, наводить аргументи й приклади	<i>Учень / учениця:</i> створює власні висловлення різних письмових жанрів, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, урахувавши мету та адресата, записує їх відповідно до вимог жанру, взаємодіє з іншими особами в цифровому середовищі; відповідає на запитання вчителя щодо завершеності власного висловлення в переданні інформації; частково коригує написане щодо змісту та форми (орфографія, пунктуація, граматичні форми слів); використовує стандартні мовні засоби під час створення власних висловлень, припускаючись різного виду помилок.	<i>Учень / учениця:</i> порівнює, зіставляє наукову інформацію з обраних джерел про мовні та мовленнєві одиниці, мовні та літературні явища, порівнює матеріал за визначеними ознаками; виконує окремі дослідницькі та/або творчі завдання за запропонованим алгоритмом, зокрема під час роботи в групі; розв'язує проблемні ситуації відомим способом під керівництвом учителя; долучається до обговорення процесу та результатів виконання дослідницького та/або творчого завдання, наводить аргументи й приклади, доречно використовуючи наукові поняття
9	<i>Учень / учениця:</i> аналізує отриману з різних джерел інформацію за визначеними критеріями,	<i>Учень / учениця:</i> аналізує отриману з кількох текстів / медіатекстів інформацію за визначеними	<i>Учень / учениця:</i> створює власні висловлення різних письмових жанрів, зокрема	<i>Учень / учениця:</i> аналізує інформацію з різних джерел щодо мовних і мовленнєвих одиниць,

	перетворює почуте в різні форми повідомлень; обґрунтовує зв'язок почутого з власним життєвим досвідом; виконує пошукові завдання, зокрема під час роботи в групі; розв'язує проблемні ситуації відомим способом; ініціює спілкування та обмінюється інформацією щодо обговорюваної теми; наводить доречні аргументи й приклади щодо висловленої думки	критеріями, інтерпретує зміст прочитаного / переглянутого й перетворює його в різні форми повідомлень; обґрунтовує зв'язок прочитаного / переглянутого з власним життєвим досвідом; виконує пошукові завдання, зокрема під час роботи в групі; розв'язує проблемні ситуації відомим способом; обмінюється інформацією щодо обговорюваної теми, наводить доречні аргументи й приклади щодо висловленої думки	повідомлення в цифровому середовищі, урахувавши мету та адресата, записує їх відповідно до вимог жанру, взаємодіє з іншими особами в цифровому середовищі; аналізує власний текст з огляду на його цілісність, повноту і завершеність у переданні інформації в умовах взаємодії (зокрема в цифровому середовищі) з учителем або однокласниками; коригує і уточнює власне висловлення (за потреби); вправно використовує стандартні мовні засоби під час створення власних висловлень.	мовних і літературних явищ, упорядковує / представляє її в різні способи; виконує дослідницькі та/або творчі завдання, зокрема під час роботи в групі, відомим способом; обговорює результати наукової та/або творчої роботи, доречно коментує їх, спираючись на знання про мовні та мовленнєві одиниці, мовні та літературні явища
10	<i>Учень / учениця:</i> інтегрує істотну й потрібну для виконання завдань інформацію з різних джерел; виконує пошукові й окремі творчі завдання, зокрема під час роботи в групі; обирає доцільний спосіб розв'язання проблемних ситуацій; обирає доречний спосіб комунікативної взаємодії в групі; переконливо аргументує свою позицію щодо обговорюваної теми	<i>Учень / учениця:</i> інтегрує істотну й потрібну для виконання завдань інформацію з різних текстів / медіатекстів; виконує пошукові й окремі творчі завдання, зокрема під час роботи в групі; обирає доцільний спосіб розв'язання проблемних ситуацій; обстоює свою позицію щодо обговорюваної теми	<i>Учень / учениця:</i> створює власні висловлення різних письмових жанрів, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, урахувавши мету та адресата, записує їх відповідно до вимог жанру, дискутує в цифровому середовищі; самостійно аналізує власний текст з огляду на його цілісність, повноту і завершеність у переданні інформації, толерантність і академічну доброчесність; коригує і уточнює власне висловлення (за потреби); вправно використовує різноманітні мовні засоби під час створення власних висловлень	<i>Учень / учениця:</i> інтегрує істотну й потрібну інформацію з різних джерел, виявляючи проблеми, що можуть бути досліджені науково, визначає способи використання досліджених одиниць і явищ у власній творчості; виконує дослідницькі та/або окремі творчі завдання самостійно або в групі; обирає доцільний спосіб розв'язання проблемних ситуацій; аргументує власну позицію щодо наукових та/або творчих питань, зокрема в межах вирішення спільних завдань, спираючись на авторитетні джерела
11	<i>Учень / учениця:</i> узагальнює інформацію з різних джерел, оцінює її за визначеними критеріями; виконує пошукові й творчі завдання, зокрема під час роботи в групі; комбінує різні способи виконання завдань у нестандартних ситуаціях; обирає ефективний спосіб	<i>Учень / учениця:</i> узагальнює інформацію з різних текстів / медіатекстів, оцінює її за визначеними критеріями; виконує пошукові й творчі завдання, зокрема під час роботи в групі; комбінує різні способи виконання завдань у нестандартних ситуаціях;	<i>Учень / учениця:</i> створює власні висловлення різних письмових жанрів, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, урахувавши мету та адресата, записує їх відповідно до вимог жанру з елементами візуалізації (за потреби), дискутує в цифровому середовищі;	<i>Учень / учениця:</i> узагальнює й оцінює за визначеними критеріями наукову інформацію щодо мовних і мовленнєвих одиниць, мовних і літературних явищ; виконує дослідницькі та/або творчі завдання, зокрема під час роботи в групі; використовує мовні засоби для

	комунікативної взаємодії в групі; розвиває ідеї / думки учасників спілкування щодо обговорюваної теми та вибудовує логічну аргументацію для вирішення спільних завдань	розвиває ідеї / думки учасників обговорення прочитаного / переглянутого, вибудовує логічну аргументацію для вирішення спільних завдань	самостійно аналізує власний текст з огляду на його цілісність, повноту і завершеність у передаванні інформації, толерантність і академічну доброчесність; коригує і уточнює власне висловлення (за потреби); вправно використовує різноманітні мовні засоби під час створення власних висловлень.	втілення творчих задумів, виявляючи власні вподобання; розвиває наукові / творчі ідеї учасників обговорення, вибудовує логічну аргументацію на основі знань про мовні та мовленнєві одиниці, мовні та літературні явища
12	<i>Учень / учениця:</i> оцінює отриману з різних джерел інформацію, доцільно використовує її в різних ситуаціях; виконує пошукові, творчі завдання, зокрема під час роботи в групі; адаптує різні способи виконання завдань відповідно до змінюваних умов, ураховуючи ризики й прогножуючи наслідки; виступає посередником у спілкуванні, демонструє толерантність до різних поглядів і надає роз'яснення за потреби іншим учасникам	<i>Учень / учениця:</i> оцінює отриману з різних текстів / медіатекстів інформацію, доцільно використовує її в різних ситуаціях; виконує пошукові, творчі завдання, виявляючи оригінальність, зокрема під час роботи в групі; адаптує різні способи виконання завдань відповідно до змінюваних умов, ураховуючи ризики й прогножуючи наслідки; переконливо аргументує позицію щодо прочитаного / переглянутого, виявляє толерантність до різних поглядів.	<i>Учень / учениця:</i> створює власні висловлення різних письмових жанрів, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, ураховуючи мету та адресата, записує їх відповідно до вимог жанру з елементами візуалізації (за потреби), дискутує в цифровому середовищі; самостійно аналізує власний текст з огляду на його цілісність, повноту, завершеність у передаванні інформації, толерантність і академічну доброчесність; коригує й уточнює (за потреби); вільно використовує мовні засоби, зокрема експериментує з ними, під час створення власних висловлень, надаючи їм індивідуальних рис.	<i>Учень / учениця:</i> оцінює отриману з різних джерел наукову інформацію про мовні та мовленнєві одиниці, мовні та літературні явища, доцільно використовує її в дослідницькій і творчій діяльності; виконує самостійно або в групі дослідницькі завдання (від постановки проблеми до представлення результатів); оригінально використовує мовні засоби для втілення творчих задумів; узгоджує різні позиції щодо наукових та/або творчих питань, спираючись на системні знання про мовні та мовленнєві одиниці, мовні та літературні явища й визнаючи можливість множинних поглядів

ПЕРЕЛІК НОРМАТИВНИХ ДОКУМЕНТІВ ТА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Державний стандарт базової середньої освіти. Постанова КМУ № 898 від 30.09.2020 р.: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standartiv-povnoyi-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i300920-898>
2. Закон України «Про освіту» (Прийняття від 05.09.2017. Набрання чинності 28.09.2017): <https://osvita.ua/legislation/law/2231/>
3. Закон України «Про повну загальну середню освіту» (16 січня 2020 р.): <https://osvita.ua/legislation/law/2232/>
4. Типова освітня програма для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти (Наказ МОН від 19.02.2021 р. № 235: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/602/fd3/0bc/602fd30bccb01131290234.pdf>
5. Модельна навчальна програма «Зарубіжна література. 5–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (у редакції 2023 року) (автори: Ніколенко О. М., Ісаєва О. О., Клименко Ж. В., Мацевко-Бекерська Л. В., Юлдашева Л. П., Рудніцька Н. П., Туряниця В. Г., Тіхоненко С. О., Вітко М. І., Джангобекова Т. А.) / Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (наказ Міністерства освіти і науки України від 10 жовтня 2023 року № 1226): <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2023/Model.navch.prohr.5-9.klas/Movno-literat.osv.hal/Zar.lit.5-9-kl.Nikolenko.ta.in.28.12.2023.pdf>
6. Підручник. «Зарубіжна література. 7 клас» (автор: Ніколенко О.М. Мацевко-Бекерська Л.В., Рудніцька Н. П. Зарубіжна література: підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти. К.: Видавничий центр «Академія», 2024): <https://pidruchnyk.com.ua/2862-zarubizhna-literatura-nikolenko-7-klas-2024.html>
7. Освітній проєкт «На Урок» для вчителів: <https://naurok.com.ua/biblioteka/zarubizhna-literatura/klas-7>
8. Всеосвіта. Національна освітня платформа: https://vseosvita.ua/library?s=%D0%B7%D0%B0%D1%80%D1%83%D0%B1%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B0%20%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B0%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0%207%20%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D1%81&cat=15&is_pay=&page=&class=7&type=5&title_only=&=
9. Всеукраїнська школа онлайн: відеоуроки, тести та завдання для школярів 5-11 класів. Зарубіжна література. 7 клас: <https://lms.e-school.net.ua/courses/course-v1:UIED+Foreign-literature-7th-grade+2020/course/>
10. Онлайн-платформа до підручника "Зарубіжна література. 7 клас" авторського колективу під керівництвом Ольги Ніколенко (К., ВЦ "Академія", 2024): <https://platen-academia.com.ua/>

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ УЧНІВ

1. Національна бібліотека України для дітей <https://chl.kiev.ua/default.aspx?id=68>
2. Адреси бібліотек України для дітей <https://chl.kiev.ua/default.aspx?id=40>
3. КЛЮЧ («Краща література юним читачам») <https://chl.kiev.ua/key>
4. Львівська обласна бібліотека для юнацтва імені Романа Іваничука <http://bibliotekanarynku.com/>
5. Полтавська обласна бібліотека для дітей імені Панаса Мирного <http://odb.poltava.ua/>
6. Фанфіки українською <http://fanfikyua.blogspot.com/>
7. Електронна бібліотека «Чтиво» <https://chtyvo.org.ua/>